

Мануїлова Катерина Вікторівна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Рудецька Поліна Андріївна

*здобувач вищої освіти
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗЛОЧИНИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

На превеликий жаль, з кожним роком жертв від домашнього насильства стає дедалі більше, попри всі законові та нормативні акти які вже були прийняті задля запобігання даного злочину. Домашнє насильство залишається одним із найсерйознішим та найпоширенішим актом порушення прав людини в цілому. Нажаль домашнє насильство досить складно попередити тому міжнародній спільноті потрібно приймати інші шляхи, щодо вирішення даної проблеми. При проведенні різного виду досліджень було доведено що існує зв'язок між домашнім насильством над жінками та фізичним насильством над дітьми, тоді як інші види домашнього насильства, такі як жорстоке поводження з літніми людьми та з чоловіками, залишились поза увагою вчених. Так всі країни намагаються побороти дану проблему протягом багатьох років том дана тема є актуальної і до сьогоднішнього дня Україна також не стала винятком. До чинного Кримінального кодексу України ст. 1261 «Домашнє насильство» було введено наприкінці 2017 року, однак набула чинності ця норма 1 січня 2019 року. Відтоді на різних наукових заходах відбувається обговорення питання щодо кримінально-правової оцінки діянь, ознаки яких охоплюються ст. 126-1 КК України. Попри всі міжнародно – правові акти, які були прийняті міжнародної спільноти злочини насильства зростають при несприятливій зовнішній ситуації. На жаль в Україні кількість жертв, які потерпали від насильства зросли майже удвічі під час вторгнення військ рф в нашу країну.

Дискусії точаться навколо вирішення питання щодо необхідності або, навпаки, – недоцільності кваліфікації домашнього насильства за сукупністю злочинів. Таким чином, зазначене обумовлює актуальність проблеми міжнародно-правового аспекту регулювання злочинів домашнього насильства та важливість її вирішення для правозастосовної діяльності.

Стан дослідження. Домашнє насильство стало темою наукових досліджень для таких учених, як А. Байда, А. Галай, В. Галай, Л. Головка, М. Євсюкова, В. Муранова, М. Рошка, О. Старчук, Я. Торчило, Г. Христова, О. Шаповалова, Д. Яіцька, Е. Яхязеде.

Насильство з будь – яких ознак має досить велику та довготривалу історію становлення даного негативного явища. Розвиток його досить в широких масштабах впливає на дискримінаційне становище жінок в суспільстві та проявляється як гендерне насилля [1, с.27]. Домашнє насильство будь – яким законодавством визначається як будь – яке умисне діяння фізичного, сексуального, економічного чи психологічного зразку. Проявляється в основному проти члена родини де порушуються конституційні права людини та завдають школу моральному чи фізичному здоров'ю. [2, с.11]

Повернемось до історії та розглянемо причини виникнення даного явища, перш за все це гендерна нерівність і проява дискримінаціях за ознакою статті. Насильство на сімейно – побутовому ґрунті є одним з найпоширеніших та довготривалих, хоча в багатьох країнах протягом тривалого часу не вважалось правопорушенням як таким. Аналіз різних джерел в залежності від епох дає зрозуміти висновок, що найбільш впливовим в давні часи був культурний релятивізм та становлення домінантної форми патріархату. Державне регулювання сімейних відносин у європейських країнах у період свого становлення здійснювалося за допомогою канонічного права, лише з плином часу такі країни як: Велика Британія, Франція та Німеччина шлюб почали розглядати не лише як релігійний обряд , а й громадянський акт який потребував врегулювання.

Законодавець в основному не санкціонував застосування насильства в сім'ї або не заперечував проти звичаїв та традицій. [3, с. 10; 4]. Перші способи законодавчо врегулювати сімейні відносини були ще в період правління Хамурапі, царя Вавилону. Вони мали досить примітивний характер та не враховували всіх особливостей та всіх форм дискримінації. Згодом при розвитку суспільства найбільшого апогею ця проблема набула починаючи з 19 століття та, як наслідок 11.05.2011 року була підписана Конвенція Ради Європи про запобігання насильства стосовно жінок та боротьби з даним явищем [4], яка на сьогоднішній день є одним як най значущим актом міжнародного інструментарію для протидії з різними явищами та подолання наслідків домашнього насильства. Із українських законодавців на це неодноразово зверталось увагу вітчизняні вчені, що згодом призвело до написання науково – практичного коментаря новел Кримінального кодексу України із реалізації положень Стамбульської Конвенції. [5].

Нажаль дана проблема є досить поширена і в Україні тому законодавцем було прийняте рішення внести зміни до Кримінального кодексу, які зможуть допомогти жертвам домашнього насильства при подоланні даного явищ в цілому. Насамперед потрібно роз глянути статистику а сам з 2013 по 2022 рік 90 % тих , хто звертався у правоохоронні органи щодо насильства в сім'ї це були жінки, 9% - чоловіки, 1,5% - діти різного віку. Розглянувши Кримінальний кодекс України за домашнє насильство кривднику передбачається наступна відповідальність громадські роботи, арешт на строк до шести місяців, обмеження волі на строк до п'яти років чи позбавлення волі на строк до двох років. Домашнє насильство досить довго замовчувалось, оскільки вважала суто приватною справою та осуд суспільства був нікому не потрібен. Але при турбулентності міжнародних відносин дана проблема потребувала додаткового розгляду тому це спонукало законодавців різних країн до більш радикальних методів боротьби з даним явищем. Навіть сьогодні попри всі виклики суспільства багато жертв домашнього насильства замовчують це, що ускладнює боротьбу з цим

явищем ґрунтовно та викоренення його в подальшому. Міжнародна спільнота приймає ряд законодавчих актів не для засудження кривдників, а для попередження та запобігання даного явища на це спрямована політика провідних держав.

Література:

1. Аніщук Н. В. Правові засоби викорінення гендерного насильства в Україні: історико-теоретичний аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Одеська національна юридична академія. Одеса, 2008. 36 с. (дата звернення 06.02.2023 р.)
2. Гурковська К. А. Деякі шляхи вдосконалення нормативно-правового забезпечення попередження домашнього насильства. LEGEA ȘI VIAȚA. 2015. № 3/2 (279). 114 с. (дата звернення 06.02.2023 р.)
3. Волощук А. М. Діяльність служби дільничних інспекторів міліції щодо попередження насильства в сім'ї: монографія. Х. П Ярмакі, О. В. Ковальова. Одеса: ОДУВС, 2013. 218 с. (дата звернення 06.02.2023 р.)
4. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : довідник для членів парламенту. Парламентська мережа «Жінки вільні від насильства». URL: <https://rm.coe.int/1680096e45> (дата звернення 06.02.2023 р.)
5. Дудоров О. О.,Хавронюк М. І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України). за ред. М. І. Хавронюка.К.: Ваіте,2019.288 с. (дата звернення 06.02.2023 р.)